

Terminy i przedawnienia

Rękojmia - terminy

Dla realizacji uprawnień z tytułu rękojmi za wady fizyczne mają znaczenie następujące terminy:

- termin do stwierdzenia wady (art. 568 § 1 K.c.),
- termin do wykonania przez kupującego tzw. aktów staranności - dotyczy sprzedaży między przedsiębiorcami (art. 563 K.c.),
- termin przedawnienia dla roszczenia o usunięcie wady i roszczenia o wymianę rzeczy na wolną od wad (art. 568 § 2 K.c.),
- termin zawity do odstąpienia od umowy i do złożenia oświadczenia o obniżeniu ceny (art. 568 § 3 K.c.).

Art. 568 Kodeksu cywilnego

§ 1. Sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi, jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona przed upływem dwóch lat, a gdy chodzi o wady nieruchomości - przed upływem pięciu lat od dnia wydania rzeczy kupującemu.

§ 2. Roszczenie o usunięcie wady lub wymianę rzeczy sprzedanej na wolną od wad przedawnia się z upływem roku, licząc od dnia stwierdzenia wady. Jeżeli kupującym jest konsument, bieg terminu przedawnienia nie może zakończyć się przed upływem terminów określonych w § 1 zdanie pierwsze.

§ 3. W terminach określonych w § 2 kupujący może złożyć oświadczenie o odstąpieniu od umowy albo obniżeniu ceny z powodu wady rzeczy sprzedanej. Jeżeli kupujący żądał wymiany rzeczy na wolną od wad lub usunięcia wady, bieg terminu do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy albo obniżeniu ceny rozpoczyna się z chwilą bezskutecznego upływu terminu do wymiany rzeczy lub usunięcia wady.

§ 4. W razie dochodzenia przed sądem albo sądem polubownym jednego z uprawnień z tytułu rękojmi termin do wykonania innych uprawnień, przysługujących kupującemu z tego tytułu, ulega zawieszeniu do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

§ 5. Przepis § 4 stosuje się odpowiednio do postępowania mediacyjnego, przy czym termin do wykonania innych uprawnień z tytułu rękojmi, przysługujących kupującemu, zaczyna biec od dnia odmowy przez sąd zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem lub bezskutecznego zakończenia mediacji.

§ 6. Upływ terminu do stwierdzenia wady nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu rękojmi, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił.

Termin do stwierdzenia wady wynosi 2 lata, a przy sprzedaży nieruchomości 5 lat, licząc od dnia wydania rzeczy kupującemu. Są to terminy podstawowe. W odniesieniu do terminu dwuletniego należy pamiętać, że jakkolwiek jest dopuszczalna jego modyfikacja przez strony to przy sprzedaży używanych rzeczy ruchomych, jeżeli kupujący jest konsumentem, termin do stwierdzenia wady nie może być krótszy niż jeden rok.

Art. 568(1) Kodeksu cywilnego

Jeżeli określony przez sprzedawcę lub producenta termin przydatności rzeczy do użycia kończy się po upływie dwóch lat od dnia wydania rzeczy kupującemu, sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi za wady fizyczne tej rzeczy stwierdzone przed upływem tego terminu. Przepis art. 568 § 6 stosuje się.

Zrozumiałym wyjątkiem jest termin do stwierdzenia wady dłuższy niż podstawowy dwuletni, gdy określony przez sprzedawcę lub producenta termin przydatności rzeczy do użycia kończy się po upływie dwóch lat od dnia wydania rzeczy kupującemu.

Stwierdzenie wady (dowiedzenie się o niej przez kupującego) w przewidzianych ustawą terminach stanowi przesłankę odpowiedzialności sprzedawcy według reżimu rękojmi. Innymi słowy, ponosi on przez pewien czas ryzyko ujawnienia się wady przedmiotu sprzedaży. W razie stwierdzenia wady po upływie danego terminu kupującemu nie przysługuje już ochrona na podstawie przepisów o rękojmi, chyba że sprzedawca wadę podstępnie zataił. W takim przypadku upływ terminu do stwierdzenia wady nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu rękojmi.

Termin przedawnienia tych roszczeń wynosi jeden rok i rozpoczyna bieg od dnia stwierdzenia wady, przy czym, jeżeli kupujący jest konsumentem, przedawnienie nie może nastąpić przed upływem terminów z art. 568 § 1 zd. 1 K.c. przewidzianych do stwierdzenia wady (art. 568 § 2 zd. 2 k.c.; tzw. wstrzymanie zakończenia biegu przedawnienia). Np. w przypadku wady, która ujawniła się wkrótce po wydaniu rzeczy kupującemu będącemu konsumentem, sprzedawca nie mógłby skutecznie podnieść zarzutu przedawnienia choćby minął rok od stwierdzenia wady, gdyby nie upłynął jeszcze np. dwuletni termin z art. 568 § 1 K.c. do stwierdzenia wad przedmiotu sprzedaży.

W sytuacjach wskazanych w art. 568 § 4 i 5 k.c. dochodzi do zawieszenia biegu terminu do wykonania uprawnień z tytułu rękojmi, w tym terminu przedawnienia. Skutek ten wiąże się z dochodzeniem przed sądem jednego z tych uprawnień. Termin do wykonania innych ulega wtedy zawieszeniu do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Podobne znaczenie ma prowadzenie mediacji - zawieszenie biegu terminu następuje wówczas do dnia bezskutecznego zakończenia mediacji albo odmowy przez sąd zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem.

Uprawnienie do odstąpienia od umowy, a także do złożenia oświadczenia o obniżeniu ceny rzeczy wadliwej wygasa w takim samym terminie jak ten, upływem którego przedawniają się roszczenia kupującego (art. 568 § 3 K.c.), a więc gdy minie rok od stwierdzenia wady, z modyfikacją dotyczącą sprzedaży konsumenckiej.

Stwierdzenie wady może niekiedy wymagać wiadomości specjalnych. Oznacza to, że dla rozpoczęcia biegu terminów z art. 568 § 3 K.c. nie jest wystarczające samo podejrzenie istnienia wady. Niekiedy może być konieczne przeprowadzenie dalszego badania rzeczy, także po to, aby kupujący mógł dokonać wyboru tego uprawnienia z rękojmi, które najbardziej odpowiada jego interesom.

Termin do wykonania wymienionych uprawnień - typu kształtującego - jest terminem zawitym. Ma do niego zastosowanie, tak jak do przedawnienia, zawieszenie biegu terminu w sytuacjach określonych w art. 568 § 4 i 5 K.c. Dla biegu omawianego terminu ma ponadto znaczenie okoliczność, że kupujący w pierwszej kolejności żądał wymiany rzeczy na wolną od wad albo usunięcia wady. Bezskuteczny upływ terminu realizacji tych roszczeń przez sprzedawcę ("w rozsądnym czasie", zgodnie z art. 561 § 2 K.c.) oznacza "rozpoczęcie" biegu terminu do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy albo obniżeniu ceny (art. 568 § 3 zd. 2 K.c.). Można sądzić, że termin ten biegnie wówczas "na nowo" po jego przerwaniu przez zgłoszone sprzedawcy żądanie doprowadzenia rzeczy do stanu zgodności z umową.

Dla wykonywania uprawnień z tytułu rękojmi za wady prawne przedmiotu sprzedaży ma znaczenie termin przedawnienia i termin zawity, których ujęcie jest w zasadzie zbieżne z rozwiązaniami odnoszącymi się do wad fizycznych. Różnica dotyczy rozpoczęcia biegu tych terminów. Liczą się one przy wadach prawnych od dowiedzenia się o wadzie, a gdyby kupujący powziął wiadomość o istnieniu wady dopiero na skutek powództwa osoby trzeciej, termin biegnie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w sprawie.

Art. 558 Kodeksu cywilnego

§ 1. Strony mogą odpowiedzialność z tytułu rękojmi rozszerzyć, ograniczyć lub wyłączyć. Jeżeli kupującym jest konsument, ograniczenie lub wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi jest dopuszczalne tylko w przypadkach określonych w przepisach szczególnych.

§ 2. Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi jest bezskuteczne, jeżeli sprzedawca zataił podstępnie wadę przed kupującym.

Wobec dopuszczalności modyfikowania odpowiedzialności z tytułu rękojmi w drodze umowy istnieje możliwość ustanowienia innych niż ustawowe terminów, które tę odpowiedzialność limitują. Trzeba zaznaczyć, że ewentualne skrócenie terminu, gdy kupującym jest konsument, jest dopuszczalne tylko w przypadkach określonych w ustawie. Przykładem może być regulacja art. 568 § 1 zd. 2 K.c.

Z kolei ograniczenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi, np. przez ustalenie krótszego terminu niż przewidziany w art. 568 § 1 zd. 1 K.c., jest bezskuteczne, jeżeli sprzedawca zataił podstępnie wadę przed kupującym.

Wydaje się, że umowna modyfikacja terminów zawitych, zarówno do stwierdzenia wady, jak i tych do wykonania uprawnień z tytułu rękojmi (złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy albo obniżeniu ceny) nie powinna budzić wątpliwości.

Natomiast zagadnieniem dyskusyjnym może być dokonanie przez strony zmiany terminu przedawnienia do wykonania pozostałych uprawnień z tytułu rękojmi (wystąpienie z roszczeniem o usunięcie wady lub wymianę rzeczy na wolną od wad). W art. 558 § 1 K.c. można upatrywać podstawy do takiej zmiany i w rezultacie byłby to wyjątek od zasady, że terminy przedawnienia nie mogą być skracane ani przedłużane przez czynność prawną. Jego uznanie oznaczałoby jednakowe traktowanie - pod względem dopuszczalności umownego modyfikowania - ogółu terminów do wykonania uprawnień z tytułu rękojmi, a mogą przemawiać za tym podobne funkcje tych terminów i pożądana spójność ich unormowania.

Art. 5 Kodeksu cywilnego

Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Było i chyba będzie nadal kwestią sporną, czy do upływu terminu zawitego ograniczającego korzystanie z rękojmi może mieć zastosowanie art. 5 K.c., na podobieństwo możliwości istniejącej w razie podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia.

Terminy - gwarancja

Art. 577 Kodeksu cywilnego

§ 1. [...]

§ 2. [...]

§ 3. [...]

§ 4. Jeżeli nie zastrzeżono innego terminu, termin gwarancji wynosi dwa lata licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

Nie ma jednego, obowiązującego wszystkich, czasu trwania gwarancji. Jeśli termin wskazany w dokumencie gwarancyjnym jest krótszy niż dwa lata – kupujący powinien zastanowić się, czy warunki gwarancji są dla niego korzystne. Jeśli gwarant nie podaje czasu trwania gwarancji, to wynosi ona dwa lata od dnia wydania rzeczy kupującemu.

Po złożeniu reklamacji z tytułu gwarancji sprzedający może się spodziewać, że gwarant wykona swoje gwarancyjne obowiązki w czasie określonym w gwarancji. Jeśli taki czas nie jest jasno określony, to z mocy prawa wynosi on nie więcej niż 14 dni kalendarzowych od dnia dostarczenia przez kupującego rzeczy reklamowanej w miejsce wskazane przez gwaranta lub udostępnienie jej w miejscu, w którym się znajduje.

Gwarant odpowiada za wady rzeczy określone w gwarancji, pod warunkiem, że kupujący stwierdzi ich występowanie przed upływem terminu, na który udzielono gwarancji.

Roszczenia z tytułu gwarancji przedawniają się na zasadach ogólnych, tj. z upływem 6 lat. Koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego.

Aby przerwać bieg terminu przedawnienia konieczne jest skierowanie roszczenia do sądu.